

ШЪХЪАПЦӔЖЪЫКЪО Аслъан: «Тилъэпкъхэр дахэу зэфыщытых»

АР-м иллыкӕу Краснодар краим иадминистрация ипашӕ джъ щыӕнэу мээз зауӕкӕ уӕзкӕлӕбжымӕ агъэнфагъ Шъхъапцӕжыкӕо Аслъан. Ащ пшъэрылъэу иӕхэм, илофшӕн зэриггӕнсырӕ шыкӕм ыкӕи зӕпхынгъэу субъектитӕм азыфагу илхӕр гъэпӕтгӕнхэмкӕи ышӕ шӕигохэм афӕгъӕхыгъэу гуцылӕгу тыфӕхъу.

— Аслъан, Адыгэ Республикӕр Краснодар краим кызыхъкӕи-жыгъгъэр илӕс тӕлӕкӕ: Ащ кызыхъжыгъу тызгъуыгъу кӕтхъы. Адз, нӕнӕр мафӕр пштӕм, ахӕр сӕд фӕдзӕ зӕд-лажъхӕр?

— Джырӕ уахътӕм субъектитӕр зӕрӕдӕлажъӕрӕм уиӕгъӕрӕн-нэу шьт, сьда пӕмӕ экономич-скӕ зӕпхынгъӕ пытӕхӕр тӕлх, илӕсипшӕ пчъагъӕхэм агъӕп-тӕгъӕ зӕхъошныгъӕ-зӕдӕлӕжъ-ныгъгъэр шьфӕхэм кӕахънжыкӕ. Ар нахъыбӕрӕм агъӕлӕпӕи ыкӕи лъагъкӕуатӕ. Бомышлӕу Красно-дар краим и Тӕпсӕрӕу тхасмы-кӕагъо кызыафыкӕоным, пӕзу кӕиугъӕм чылабӕ зехъым, апӕу краим зӕлӕпӕгъу кыбызгъ-тӕлшыгъӕр Адыгеир ары. Губер-наторым ар дӕгъоу ешӕ, тӕпашъ-хэм, тӕишӕф кызырӕкӕохэм кызырӕфӕрӕзӕр мӕзӕу-мӕтӕлоу нӕужым кыкӕитгъӕхыгъ. Джащ фӕд, республикӕм Илӕпӕгу ишъ-кӕагъӕ зыхъукӕ, краир кымыд-лӕнэу хъазыр. Джары зӕгъуыгъ-хӕр зӕрӕзфӕиыгъынхъ фаер, нӕмыкӕ шъолырымъ кысӕшӕу та-фӕхъ. Сӕ шъхъӕкӕи кӕсӕлон слъ-кӕишгъ: илӕс пчъагъӕ хъуыгъшъ Краснодар краим иадминистрация сызгыщылажъӕр, тӕадыгъ лъӕпкъ дӕуе игугъу ашӕу зӕ нӕмылӕми зӕхъыгъӕп.

— Тизӕхынгыгъӕр нахъ пштӕ хъуыгъм нае, тӕырӕдӕ-лажъӕрӕр нахъишӕу илӕгъынӕм сьд фӕд Илӕгъахӕ кӕу джырӕ уахътӕ ишъхъуыгъыгъхӕр?

— Нӕнӕр мафӕм зӕзгъы-ныгъгъу Краснодар краимр Адыгэ Республикӕмӕр зыкӕтхъагъӕхэм итгъӕжӕн тьдӕлажъ. Ащ лъӕ-ныкъуагъӕ кызылӕуебыты. Сӕ зӕрӕсшӕошӕрӕмкӕи, экономич-скӕ пространствӕу тӕлӕм елбы-тыгъгъу Краснодар, Мыекӕуапӕ, Москван уащылӕжӕн лъӕкӕишгъ. Тӕ културӕмкӕи тӕлофшӕн тьу-бӕлагъ, сьда пӕмӕ нахъ зыгъы-ныгъгъ пытӕхӕр ашкӕи тӕлх: рес-публикӕм итеатрӕр, икӕшъоко ыкӕи ордылӕ ансамблӕхӕр Красно-дар краим кӕзӕко, краим нӕхӕр республикӕм гъогогъу пчъагъӕр рагъӕблагъӕ, зӕгъуыгъуи кони-терхӕр, пчыхъзӕхъагъӕр зӕхъахъ. Мары бомышлӕу Адыгэ драмати-ческӕ театрӕр кӕлӕгъагъӕтӕи, цыфӕ бӕдӕдӕ алгъӕ спектаклӕхэм ашӕлӕгъшӕлӕгъоуу япӕлӕгъӕ. «Ислӕмӕмӕр» «Наимӕсӕмӕр» краим ит кӕзӕлабӕ кызыпӕкӕу-хъагъ. Шыпкӕрр пӕштӕм, цы-фыбы кӕаугъои, лӕзшӕу якӕсӕ хъуыгъӕ. Ар културӕм илӕз-ныкъу. Экономикӕр зыштӕтӕкӕи, краим исатӕуишӕм инвестици-хӕр АР-м халхъхъу зӕррагъжъа-гъӕр нафӕ кӕхъу. Бомышлӕу Краснодар краим губернатор игуадзӕр АР-м и Премьер-мини-стрӕр зӕлукӕгъагъӕтӕи, гъогу-

хэм ягъӕкӕлӕжынкӕи, псӕолъшӕи лӕфхӕмкӕи, гъомылӕпхъӕ зӕхъо-жынынкӕи зӕзгъыгъӕхъ. Краимр Адыгеимр зӕрӕдӕлӕсупштӕ лӕфы-гъуабӕ щыӕлӕш, ахӕр зӕкӕири шӕхъу кӕзӕлӕгъӕнхъу щытых.

— Аслъан, шъӕфы хъурӕп Адыгэ Республикӕм цыпсӕуӕр нӕбзырабӕм Краснодар Гоф зӕрӕцашӕрӕр. Ахӕр нахъыбӕ-рӕмкӕ Тхъуатмыкӕое ыкӕи Те-уцӕжъ районхэм, Адыгъкӕалӕ аццыгъӕр ары. А Гофшӕлӕомъ гъуыӕ алгышъофа, япчъагъӕ жъуыгъуыгъыгъу цыта?

— Ащ фӕдӕ пчъагъӕ гъуыӕфы-гъуу шьӕлӕп, ау кӕсӕлон слъ-кӕишгъыр шьфӕ бӕдӕдӕ лӕфшӕкӕо Краснодар кызырӕкӕорӕр ары. Ар кызыхъкӕиыр краир гупчъошху зӕрӕцыгъыр, амалъу ыкӕи лъӕкӕу илӕхӕр зӕрӕнхӕр ары. Гоф зы-щыпшӕшгъыр, лӕфшӕлӕ кызы-щыбгъотыгъыр арыба уздӕкӕо-шгъыр?! Ащ зӕ мыхъун хъӕлӕп. Ау кӕзӕлогъӕн фае тӕ тиресубликӕ лӕфшӕлӕ чыпӕлӕхэм ахъызӕлу-хыни чанъу зӕрӕдӕлажъӕр. Ма-рышъ, Тхъуатмыкӕуае ыкӕи Те-уцӕжъ районхэм инвестиция мӕкӕпӕ къарыкӕагъӕр, предпри-ятияб кӕащызӕлуахы. Ахӕр цыф-хэмкӕи Ирыфӕгъоу щытых, сьда пӕмӕ чыжъуу мыкӕожъхъу ежъ-хӕр зыщыпсӕухӕр чыпӕлӕхэм ащылӕжӕнхъ алӕкӕишгъ. Неушы-р мафӕр зыщыдгъӕгъушӕ хъушгъ-тӕп, кӕзӕлӕр уахътӕр нахъышӕ зӕрӕтшылӕштым тьфӕлӕжън фае.

— Туризмӕм отраслӕм Адыге-ир лӕзшӕу цогуы. Бюджетым ифедӕкӕуӕлӕпӕ ар зӕрхъу-ныгъӕм итгъӕлӕомыгъуу тӕишъ-хъуыгъӕр дӕлажъхъ, ау тьы-жъуытӕуыкӕири тькышъыгъхъу-хъхӕр краим нӕхуу кыкӕлӕи-лӕхъхъ. Лӕгъо-Накӕ икӕбӕри тьыгъозапӕ.

— Лӕгъо-Накӕ икӕлӕстр гъӕ-псыгъӕнынкӕи УФ-м и Президен-тӕу Дмитрий Медведевым кы-гъуыгъуыгъ пшъӕрылӕыр агъӕца-кӕлӕз, Адыгеири, Краснодар кра-ири дӕгъоу зӕдӕлӕжънхъу сӕ сеп-лӕи. Бомышлӕу Къыблӕ федераль-нӕ шъолырым иллыкӕи Адыге-им шьагъ, зӕзгъыныгъӕм зӕ-дыкӕтхъагъӕ. Ащ фӕдӕ зӕзгъы-ныгъӕ краири кӕтхъагъуу шьыкӕгъ. Тӕ зӕхъдӕшшӕо шымылӕу Гофхӕр рӕ-хъагъу, субъектитӕми яфӕдӕ хъ-лӕзӕу рекӕлӕхъуу кысысхъхъу. Сомӕ миллиардӕр ныкӕордӕр джы-р уахътӕ ащ халхъанъу шьт, нӕ-ужым ащ нахъыби кӕатӕлшыцъу ары кызырӕуагъӕр.

— Урысӕм и Къыблӕ шъагыгъыр зыштӕтӕкӕи, бирсырхӕр чыпӕлӕ-ныгъӕ кӕащхъу, лъӕкӕи зымызъы-ныгъӕхӕрри, динӕм епхъыгъ зып-цытхӕрри чыдӕхъ. Ори ахэм дӕгъоу уащыгъуыгъ. Адыгеимр Краснодар краимр сьидигъуи мамырӕу, зӕурылӕхуу зӕдыщыгъагъхъ, ау ар зыпкӕ бӕрӕ итӕм ылӕкӕишгъа?

Мыхъо-мышӕлагъхэм чыпӕи цубы-тын ылӕкӕишгъа?

— Сӕ сьзӕрӕщыгъуагъӕмкӕи, республикӕм ипаци губернатор-ми а Гофыгъом мӕхъаншӕо рагы. Лъӕпкӕ зӕфшъхъафхэм якултур-рӕхэм я Гупчӕу Краснодар дӕтӕм бӕмышлӕу Ткачевыр шьагъ ыкӕи лъӕпкӕ зӕфшъхъафхэм яллыкӕо-хэм гуцылӕгъу афӕхъугъ. Тӕ тил-лӕпкӕхӕр пштӕм, зӕфшъытыкӕу тӕлӕр угу рихъыгъу шьт. Къыхъ-гъӕцы ешӕиогъу ар нӕпӕ къежъ-гъӕ Гофӕу зӕрӕщымыгъыр, ащ илӕсипшӕ пчъагъӕ ыныбжъ.

— Лъӕхъанъ горӕм тизӕфы-цытхъыкӕлӕхӕр нахъ кӕуычъы-гъагъхэм фӕдзӕу кысысхъхъ, сьда пӕмӕ Адыгеим цыщыгъу медицинӕ Илӕпӕгуу зыщыкӕ-гъӕм къарамыгъӕкӕу, едӕсӕпӕм чӕхъащӕтхэм пӕрыохъу кӕа-фӕхъхъу, Гофшӕлӕи зыщыкӕ-гъӕм лъӕпкӕуу зыщыгъыр агу зӕрӕримыхъырӕм кыкӕхӕлӕу кӕа-рамытӕуу кыкӕхӕкӕишгъыгъхъ. Джыс сьидигъуыгъу а Гофыгъохӕр хъужыгъыгъа?

— Сӕ мӕзӕ зауӕ хъуыгъшъ мы Инатӕм сызылӕгъу, а зигугъу кӕзӕшылӕгъӕм афӕдӕ кӕбӕр зӕ-хъыгъгъӕп. Зыгорӕм ифитыныгъ-хӕр аукъонхъу е зӕрӕдӕгъӕм пӕе ыгу хӕгъӕкӕишгъуи? Ащ фӕдӕ хъуыгъӕп. Ары пӕкӕлӕш, сӕ кы-шъосӕон, Адыгеим шьыпӕбӕм ашӕрӕр гъӕзоныгъӕ дӕгуу Красно-дар краимр шъагытӕи, джырӕ уахътӕм бӕдӕд шӕджӕрӕр. Арышъ, сӕ сы-зӕрегъуыгъӕрӕмкӕи, Гоф зӕдӕшӕп зыхъукӕи, шыкӕлагъуу кыпхъафъ-хӕрӕр ары кыкӕхъгъӕцигъуу шь-тыр, нахъышлӕу пхъыгъыр ары нахъ. Адыгэ профессорбӕ тиниуныри-тетмӕ ашӕлажъ. Сьд фӕдӕ лъӕны-кӕокал зыбгъӕзӕгъӕм, сьд фӕдӕ Гофшӕлӕным фӕгъӕзӕгъӕмкӕи, ады-гъхэм шъхъӕкӕлӕфӕныгъӕ кӕафа-шы. Арышъ, зы шысӕкӕи е кӕз-бӕр нӕпшӕу ехъыжъагъӕ хъуыгъм-кӕи типолитикӕ дӕгъӕсы хъушгъӕп. Тилъӕпкӕхӕр дахуу зӕфшыгъыхъ, зӕгъуӕлӕхъ, тапӕки арӕушгъуу шь-тыгъуу кысысхъхъу.

— Аслъан, лъыкӕи гълӕоры-шӕлӕпӕм цыфылӕб кӕкӕуӕлӕ? Илӕпӕгъуу шъузыфӕхъуыгъхӕр цыдӕхъ?

— Шыпкӕрр пӕштӕм, цыф зӕфшъхъафылӕб кыгъуыгъӕп. На-хъыбӕрӕм Илӕпӕгъуу ящыкӕлагъ. Тӕ хъӕзгъӕууцугъуу тьзӕрылажъӕр ы-кӕи амалъу тӕкӕлӕхъӕм ялӕы-тыгъуу тьдӕлӕшшӕушгъӕм тьшӕуагъ-хъыгъӕи. Мы чыпӕлӕм бӕ шьп-шӕнӕу шьтыр. Ар тӕ кызырӕртӕ-лӕыгъыгъри кызыгъуӕрӕлӕ. Илӕхъхъ-тетхэм кыпӕлопӕным, шьӕрылӕуу кыфшӕфшылӕштым темьжӕу, тӕр-тӕ-рӕу зышӕлопӕм тьлӕкӕишгъ Гофы-гъуаби шьт. Илӕс шӕкӕлӕр бӕлӕр хъуыгъшӕ Краснодар сыздыдсӕр, сьдӕлӕкӕишгъыр сьшӕлагъ, ашкӕи зӕ пӕрыохъу кысысхъхъугъӕп. Си-лъӕпкӕ фӕсшӕшгъуыгъӕр джыри фӕсшӕи гухълӕ епӕ.

Дӕгуыгъагъӕр ДӕРБӕ Тимур.

Псӕолъшӕиыгъыр

Илӕсӕр зиухкӕи отраслӕ зӕфшъхъафхэм ахӕхӕрӕ лӕфшӕлӕпӕхэм кӕадӕхъуыгъхӕр ащызӕфӕхъысыжыыхъ, гъӕхъагъуу кыагъӕлӕгъуагъхӕр ыкӕи зӕшӕахыи амылӕкыгъхӕр кыдылӕтытхӕзӕ гухъӕлӕкӕхӕр агъӕнафӕхъ. Мы шыкӕлӕр бӕшӕлагъӕ псӕолъшӕиным зыщӕгъӕфедӕрӕр. Гъӕреко Адыгэ Республикӕм программӕ зӕфшъхъафхэм ателытагъуу щӕгъӕпсыгъӕ объектхэм ыкӕи тьызыхъхъӕгъӕ 2011-рӕ илӕссымкӕи гухъӕлӕу агъӕнафӕхӕ-рӕм кӕатедгъӕгуыцӕи тшӕиогъуу джыр-благъӕ зылудгъӕкӕлагъ Адыгэ Республикӕм икӕэралыгъо учреждениеу «Стройказачик» зыфилорӕм ипашӕу Абрӕдж Аслъан.

Амыухыгъӕхэм лофшӕнхӕр ащӕлӕагъӕкӕлотӕщтых

олӕшӕхӕр фӕлажъӕхъ. Къӕлуа-гъӕм хъушгъ физическӕ култур-рӕмрӕ спортмырӕ япхыгъӕ ятӕ-нӕрӕ объектӕу зигугъу кӕзт-шылӕштым сомӕ миллион 13,3-рӕ пӕлуагъхъащгъуу планӕм зӕри-гънафӕрщыгъӕр. А физкультур-нӕ-оздорovitельнӕ комплексу зыщесыхӕр бассейи зыхътыр Мыекъопӕ стадионӕм ипашӕу шӕгъӕлӕсы. Мы мафӕхэм ащ Гоф-шӕнхӕр шӕкӕлох. Спортм тель-гытӕгъӕ ящӕнӕр объектӕу ку-тырӕу Гавердовскӕм кӕлӕр гъо-гумкӕи Мыекъуапӕ идӕкӕишӕ дӕжӕкӕи щӕгъӕнсырӕм Гофшӕн бӕклае шӕгъӕнцӕкӕлагъ.

Аслъан кызырӕлуагъӕмкӕи, федеральнӕ программӕхэм кы-дальтыгъӕр объектхъу федераль-нӕ бюджетым кыкӕишгъӕ мыл-кур зыпӕлуагъахъхӕрӕм ямы-закъоу, республикӕ инвестици-он программӕмкӕи Гофшӕн бӕклае Адыгеим шӕгъӕцӕкӕлагъ. Зӕкӕмкӕи программӕр сомӕ мил-лион 95,5-м тельгытӕгъӕ ыкӕи а мылӕкур алӕ кырагъахъӕзӕ объект 15 республикӕм шӕгъӕн-сыщгъуу агъӕнфӕгъагъ. Анахъ шъхъафӕхэм ащыц республикӕ-клиническӕ сымӕдӕжъшым хи-рургиемкӕи иотделение ыпхъхъ зӕблӕхъуыгъӕным, сымаджӕхӕр зыщырагъӕблагъхӕрӕр гъӕкӕ-

зовательнӕ еджапӕу кӕлӕз-еджӕкӕло 825-м тельгытагъӕр. Гофшӕнхӕр ащӕлӕагъӕлотӕгъхъ еджапӕу зыцӕлӕ кӕтӕлуагъӕм, кыӕлау Мыекъуапӕр Мыекъо-пӕ районӕм ит пӕсупӕхӕмрӕ зӕшӕхӕрӕр псыр алгыгъӕлӕсы-щыгъуу агъӕнфӕгъагъ. Анахъ шъхъафӕхэм ащыц республикӕ-клиническӕ сымӕдӕжъшым хи-рургиемкӕи иотделение ыпхъхъ зӕблӕхъуыгъӕным, сымаджӕхӕр зыщырагъӕблагъхӕрӕр гъӕкӕ-

Тилӕр тӕшъумыгъӕгъӕкӕлоды

Лъӕпкӕ пӕпчъ ил тарихы, ил бзи, ил култури. Ахэм уафӕсакъын ыкӕи уухъумӕн фае. Умышлӕрр пӕкӕлӕзы, бӕзу уззрымыгуыцӕлӕр мӕкӕлоды. Хъӕкӕлӕ пӕгъокӕи-зешӕкӕлӕр пӕсӕм кыщегъӕжъагъуу шӕн-хӕбӕз дӕгъумӕ ащыщыгъ. Хъӕкӕлӕм гъӕшӕионгъӕ-лӕытӕныгъуу фашырӕмкӕи ежъ лъӕпкӕым ишъхъалытӕжыи ылӕтыщтыгъ.

«Хӕтрӕ быслӕымӕнӕу Алахъ лъӕпӕм, ахӕрӕт мафӕм иман шӕлӕхъуныгъӕ физилӕм хъӕкӕлӕр кырырӕгъӕблагъ», — кылуагъ ти Пегъымбар лъӕпӕ.

«Хъӕкӕу кӕзӕлуагъӕр кызыфӕ-кӕлуагъхэм кӕири аримыгъӕлӕгъ-гъуо, ащ нӕмыкӕлӕн, бӕрӕчӕт бӕу итгъусӕу кӕкӕлошгъ, хъӕкӕлӕр кызы-дӕкӕлӕр унагъом насыпшӕиш кы-кыфъышгъ, ежъ хъӕкӕлӕм зыр аш-хыжышгъ, бгъур унагъом кы-нӕшт», — ел Пегъымбарым.

Хъӕкӕлӕр кызыфакторӕр зӕри-амалъу быслӕымӕныгъӕкӕи ащ пӕгъокӕи фае. Цыфым хӕбӕкӕи, гуыцӕлӕкӕи зӕрихъӕр хӕбӕзм дакӕло пкызыгъохӕмкӕи, гъӕпсы-кӕхӕмкӕи — къӕпсыхыкӕмкӕи, кӕлӕш (кыамыц) пылӕкӕмкӕи, нӕмыкӕи зӕкӕлакӕхӕмкӕи мӕжъ-гъулу пшъӕрылӕыр ыгъӕцӕкӕлӕ-штыгъӕ.

Адыгӕм хӕбзуу ахӕлӕгъӕмкӕи хъӕкӕлӕм илӕ Гофымкӕи бысымыр еупчылӕштыгъӕп. Хъӕкӕлӕр шым тӕсӕу шӕгум кызыдажӕкӕи, бы-сымыр пӕгъокӕишгъи сӕлӕм рихы-штыгъ, шым кызыгъӕнсыкы-штыгъӕ, шыр шьшӕлолӕм рихыкы-штыгъӕ. Шым ыпхъхъ кӕзӕлӕ-пӕхъмкӕи гъзӕагъуу рипхыгъӕм, хъӕкӕлӕр цысын хъӕкӕлӕп. Шым ыпхъхъ хъӕкӕлӕшым кыфӕгъӕ-зӕгъуу шьтӕм, хъӕкӕлӕм шьсыи гухълӕ ил. Хъӕкӕлӕр хъӕкӕлӕшым зыхъкӕи, кыамышыр пчъӕблып-кыым пилъӕштыгъӕ: кыамыц тхъа-пӕр унӕ кӕлоцымкӕи гъзӕагъӕм, шьсыи хъӕкӕи, ау ар пчъӕм фӕгъӕ-зӕгъӕм, кӕложышгъ псынкӕу.

Хъӕкӕлӕм илӕкӕопылӕхъхъу зы-щымыгъӕрр пчъӕмкӕи гъзӕагъӕм, нӕхъыжыым фӕтхъаусысхъштыгъ ыкӕи шымсысӕу кӕложыштыгъ. Шым ишъысӕлӕр икӕпсыкы-кӕлӕрӕкӕи кӕбӕруу кыкыхыгъӕр кӕашӕлӕштыгъӕ. Шыгър шым иджабгъуыкӕи кызыпсыкыкӕи, кӕз-бӕр гухъкӕи (илӕгъ Гоф) кыкыхыгъ, ащ фӕдӕ шыр шым иджабгъуыкӕи шъысжыштыгъӕ.

Хъӕкӕу гъогу тӕхъажыштыр лӕкӕоу нахъыжыым хътӕм дӕжъ ихъӕти, бысымым зӕрӕфӕрӕзӕр рилоштыгъӕ, нахъыжыр гъогу мафӕкӕи, хъӕрӕкӕи кызыдикыгъӕ-хэм ахъхъажыишгъуу кыфӕлӕло-штыгъӕ.

Гъогу гъомылӕ хъӕкӕм фашы-штыгъӕ: кӕое гъӕгъуыгъӕр, зӕт-чыр, хъалыур, тхъурбаир. Бысымым шӕлолӕр лӕзры-гъымрӕ нуобыттыгъи, хъӕкӕлӕр шым ригъӕшъысжыштыгъӕ, ыгъӕкӕлотӕ-жыишгъуу шьу гъуыс фашыштыгъӕ. Бысымым хъӕкӕу кӕложырым ыгу обгъагъӕм, гъогу гъомылӕ фашыштыгъӕп, шым рагъӕшъы-жыырӕп, кӕзӕлӕпӕр ежъ Гуишхыти дӕжъыштыгъӕ.

Хъӕкӕу кӕзӕлуагъӕм алӕ яз-гъӕтхъабыштыгъӕр пшъӕшгъуу шьсӕу унагъом илӕр арыгъӕп. Пшъӕшгъӕм Гоф хъылӕ арагъа-штыгъӕп, дӕн-бӕн, хъӕкӕишым, унӕкӕло Гофхӕр арых агъӕцӕкӕ-штыгъхӕр. Пшъӕшгъӕм ыпкы-шӕол зӕрӕдӕхъӕштыр шыкӕлӕм

елыгъыгъагъ, джащ пӕе шӕм хӕ-шыкыгъӕ шхыныгъохӕр арых ашхъыштыгъхӕр. Адыгӕ пшъа-шъӕм ыпкӕ ишыгъуу, ыбгъ псыгъуо, ыкӕлӕнтӕлу шъуамбӕгъуо, сӕе ла-хӕр бгъым кӕшӕлӕкыгъуу, ушлӕ-мӕ пӕлӕ кырыгъгъагъуу дӕжӕгъ.

Пшъӕшгъӕм кӕлӕнтӕ рагъӕгъу-сӕщтыгъӕ: зым къумгъан-лӕджъ-ныр, адӕрм — сабынымрӕ Илӕлӕ-кӕлӕмр алыгъуу, пшъӕшгъӕр азы-фагу дӕтӕу хъӕкӕлӕшым ихъӕшгъ-нӕшт», — ел Пегъымбарым.

Хъӕкӕлӕр кызыфакторӕр зӕри-амалъу быслӕымӕныгъӕкӕи ащ пӕгъокӕи фае. Цыфым хӕбӕкӕи, гуыцӕлӕкӕи зӕрихъӕр хӕбӕзм дакӕло пкызыгъохӕмкӕи, гъӕпсы-кӕхӕмкӕи — къӕпсыхыкӕмкӕи, кӕлӕш (кыамыц) пылӕкӕмкӕи, нӕмыкӕи зӕкӕлакӕхӕмкӕи мӕжъ-гъулу пшъӕрылӕыр ыгъӕцӕкӕлӕ-штыгъӕ.

Адыгӕм хӕбзуу ахӕлӕгъӕмкӕи хъӕкӕлӕм илӕ Гофымкӕи бысымыр еупчылӕштыгъӕп. Хъӕкӕлӕр шым тӕсӕу шӕгум кызыдажӕкӕи, бы-сымыр пӕгъокӕишгъи сӕлӕм рихы-штыгъ, шым кызыгъӕнсыкы-штыгъӕ, шыр шьшӕлолӕм рихыкы-штыгъӕ. Шым ыпхъхъ кӕзӕлӕ-пӕхъмкӕи гъзӕагъуу рипхыгъӕм, хъӕкӕлӕр цысын хъӕкӕлӕп. Шым ыпхъхъ хъӕкӕлӕшым кыфӕгъӕ-зӕгъуу шьтӕм, хъӕкӕлӕм шьсыи гухълӕ ил. Хъӕкӕлӕр хъӕкӕлӕшым зыхъкӕи, кыамышыр пчъӕблып-кыым пилъӕштыгъӕ: кыамыц тхъа-пӕр унӕ кӕлоцымкӕи гъзӕагъӕм, шьсыи хъӕкӕи, ау ар пчъӕм фӕгъӕ-зӕгъ